

УДК 342.56(477)

Михайло Вільгушинський,

кандидат юридичних наук,
суддя Вищого спеціалізованого суду України
з розгляду цивільних і кримінальних справ,
заслужений юрист України

ПРИНЦИПИ ВЗАЄМОДІЇ СУДІВ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Розглядаються загальні та спеціальні принципи, на яких засновується взаємодія судів загальної юрисдикції з громадськістю. Обґрунтовано, що визначення керівних положень такого виду взаємодії повинно бути закріплене у нормах адміністративного законодавства. Виокремлено загальні та спеціальні принципи взаємодії судів загальної юрисдикції з громадськістю.

Ключові слова: взаємодія, суди загальної юрисдикції, принципи, форми взаємодії, громадськість, громадянське суспільство.

Будь-яка взаємодія, її форми мають бути засновані на принципах, керівних началах та стрижневих способах здійснення такої діяльності. В умовах подальшої трансформації правової системи України, розбудови правової держави та утвердження ефективних інститутів громадянського суспільства все більш очевидним стає той факт, що прозорість та відкритість суду як правозастосовного органу щодо громадян, їх об'єднань є одним із основних завдань судової системи на сучасному етапі.

Виходячи з наведеного, ця стаття присвячена, насамперед, розгляду положень про принципи правозастосовної діяльності, оскільки саме у її межах, власне, і відбувається взаємодія судів загальної юрисдикції із громадськістю. Разом з цим, вважаємо за потрібне наголосити на тому факті, що до принципів взаємодії названих суб'єктів необхідно підходити з відомою долею диференціації, викликаною особливостями внутрішньосистемної та зовнішньосистемної взаємодії судів загальної юрисдикції. Йдеться про те, що взаємодія, яка має місце усередині суду загальної юрисдикції, заснована на інших принципах, ніж ті, що покладено у підґрунтя взаємодії суду, наприклад, з представниками громадськості.

Подібне різноманіття принципів публічного (державного) управління, як наслідок, обумовлює необхідність проведення їх класифікації. Так, наприклад,

В. Я. Малиновський, аналізуючи існуючі підходи щодо класифікації принципів, виділяє дві групи принципів: загальні та структурні [1]. У монографії «Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи», виданої під керівництвом В. В. Цветкова, виокремлюються такі групи принципів державного управління: 1) «суспільно-політичні принципи, що відбивають та розкривають соціальну природу державного управління, його детермінованість і обумовленість суспільством»; 2) «культури управління, що синтезовані через дослідження функціональної та організаційної структур державного управління...» [2]. У свою чергу, Н. Нижник і О. Машков пропонують систематизувати принципи за трьома основними групами: суспільно-політичні, структурні та принципи державно-управлінської діяльності [3].

Висловлюючи власне ставлення до сформульованих груп принципів публічного (державного) управління, зазначимо, що з таким поділом останніх можна погодитися лише частково. Головна проблема, на наш погляд, полягає у тому, що під час класифікації принципів управління названі автори не врахували наступного. Управлінська діяльність може здійснюватися щодо зовнішніх та щодо внутрішніх об'єктів, що, у свою чергу, обумовлює її особливості, які багато у чому пов'язані із специфікою правового статусу об'єктів управління. З огляду на

це, необхідним є розмежування не тільки напрямів управлінського впливу, а й принципів, на яких такий вплив базується. На наш погляд, коли йдеться про внутрішньосистемне управління, доречним буде вести мову про принципи публічного (державного) управління у вузькому розумінні; коли ж вивчаються особливості управлінського впливу, спрямованого за межі відповідної системи управління, — має йтися про принципи державного управління у широкому розумінні. Окремим видом останніх, на наш погляд, є принципи належного врядування, на аналізі яких ми зупинимося нижче.

Отже, у межах визначеної вище сфери взаємодії судів загальної юрисдикції доречним є аналіз принципів публічного (державного) управління у широкому розумінні. Разом із цим зазначимо, що принципи, про які йтиметься нижче, за своєю сутністю та змістом є доволі різними, що, відповідно, обумовлює необхідність зведення їх до наступних груп: загальних (які характерні для взаємодії різних видів) та спеціальних (щодо взаємодії судів загальної юрисдикції з громадськістю) принципів.

Загальні принципи стосуються усіх напрямів та сфер управлінської діяльності судів загальної юрисдикції. Вони відображають абсолютно усі закономірності та процеси, які відбуваються у внутрішньосистемній площині діяльності останніх. До загальних принципів управління необхідно зарахувати наступні принципи:

— *науковості*. Цей принцип передбачає цілеспрямований вплив на суб'єктів, які функціонують у межах системи судів загальної юрисдикції, на основі пізнання та використання об'єктивних законів та закономірностей в інтересах забезпечення оптимального функціонування системи. Управляти науково — це означає своєчасно виявляти прогресивні тенденції соціального розвитку, його закономірності, організувати, регулювати та контролювати рух відповідно до цих закономірностей [4];

— *заснованості на нормативних актах*. Доволі часто даний принцип замінюють принципом законності, що, на наш погляд, є невірним кроком. Це пов'язано з тим, що категорія «законність», будучи похідною від терміна «за-

кон», передбачає дотримання суб'єктами управління виключно вимог та положень законів. Проте, зрозуміло, що суб'єкти управлінської діяльності мають дотримуватися у процесі своєї діяльності вимог усіх нормативних актів, а не лише законів. Отже, принцип заснованості на нормативних актах вимагає від суб'єктів управління, які функціонують у межах судів загальної юрисдикції, узгоджувати власні дії та рішення з положеннями відповідних нормативних актів;

— *гласності*. Принцип гласності є відображенням демократичної природи управлінської діяльності, засобом, за допомогою якого розбудовуються зворотні зв'язки у системі управління. Зазначений принцип вимагає від керівників судів загальної юрисдикції, керівників їх апарату, а також інших суб'єктів, задіяних у здійсненні управління, постійного інформування підпорядкованих суб'єктів про зміст та спрямованість управлінських рішень, обговорення останніх на стадії їх вироблення та прийняття;

— *системності*. Принцип системності є важливим фактором забезпечення ефективності управлінської діяльності, яка здійснюється у межах судів загальної юрисдикції. У даному разі йдеться про те, що управлінські рішення мають будуватися на системній основі, тобто бути впорядкованими та узгодженими з минулими та майбутніми рішеннями (діями). Зазначений принцип дозволяє вибудовувати одну лінію управлінської діяльності. Він означає не звичайну координацію за допомогою погодження, а з'єднання дій в цілісну цільову програму, де окремі суб'єкти управління (голова суду, заступники голови суду, керівник апарату суду тощо), їх завдання виступають як взаємопов'язані елементи, наділені своїм місцем та роллю у ході здійснення управлінського процесу [5];

— *плановості*. Принцип плановості спрямований на забезпечення рівномірного та пропорційного розвитку (функціонування) окремих структурних підрозділів судів загальної юрисдикції, а також окремих напрямів їх діяльності з урахуванням як об'єктивних законів та закономірностей, так і потреб судової системи, а також потреб суспільства або окремих соціальних груп чи громадян;

— *конкретності*. Його зміст полягає в тому, що необхідно вивчати конкретні

процеси управління, зіставляти їх з відповідними законами та закономірностями, дивитись, як останні діють, виявляються за конкретними обставинами, і робити правильні висновки для практики. Керувати конкретно — означає, зокрема, керувати на основі вірогідної і науково обробленої інформації про внутрішній стан об'єкта управління (окремого суду або усієї сукупності судів загальної юрисдикції), про зовнішні умови, в яких він функціонує [6].

Аналізуючи принципи взаємодії судів загальної юрисдикції з громадськістю, зазначимо, що у даному разі має йтися про принципи належного врядування, тобто вихідні засади спілкування суб'єктів реалізації публічної влади, представлені у нашому випадку судами загальної юрисдикції, які діють у позапроцесуальній формі, та приватними особами. У ракурсі визначеної нами форми взаємодії судів загальної юрисдикції з громадськістю суди нічим не відрізняються від суб'єктів публічної адміністрації. Їх взаємовідносини з приватними особами регулюються так само, як і взаємовідносини органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з громадськістю, нормами адміністративного права, що, власне, і дозволило нам зробити висновок про те, що у підґрунтя названої співпраці мають закладатися принципи належного врядування. Зазначений висновок, на наш погляд, має бути донесений до свідомості кожного судді, кожного працівника апарату судів загальної юрисдикції. Усі вони мають розуміти, що у позапроцесуальній сфері суд є для громадськості таким самим органом влади, який (суд), відповідно, має бути налаштований на широкий діалог та співпрацю з «приватним сектором».

Принципи належного врядування є категорією, яка виникла у межах європейської теорії адміністративного права. Впровадження названих принципів у сферу діяльності суб'єктів публічної влади було пов'язано з необхідністю закладення єдиних стандартів її функціонування, які б сприяли максимально повній реалізації прав, свобод та законних інтересів приватних осіб. Ці принципи, таким чином, є потрібними насамперед для громадськості, яка знаходить у них захист від незаконних, необґрун-

тованих та недоцільних рішень чи дій суб'єктів владних повноважень. Поряд із цим, за допомогою або через принципи належного врядування досягаються й інші цілі, як то: мінімізація корупції у судах, контроль суспільства за функціонуванням органів судової влади, залучення інституцій громадянського суспільства до реалізації правосуддя тощо.

Існуюча сьогодні система принципів належного врядування стала результатом багаторічного досвіду функціонування публічних адміністрацій як окремих європейських країн, так і відповідних інституцій Європейського Союзу. Інакше кажучи, принципи належного врядування розвивалися та удосконалювалися одночасно з розвитком та удосконаленням форм та методів (інструментів) діяльності суб'єктів публічної влади у демократичній та правовій державі. З цього можна зробити висновок, що їх перелік не є закритим. Він може доповнюватися новими принципами належного врядування, які неодмінно виникнуть з огляду на надзвичайно стрімкий розвиток та ускладнення суспільних відносин, що спостерігається нині у світі.

Аналіз наукової літератури, присвяченої вивченню принципів належного врядування [7; 8; 9], дозволяє зробити висновок, що позапроцесуальна взаємодія судів загальної юрисдикції з громадськістю має базуватися на таких із них.

Принцип участі у прийнятті рішення. Суди загальної юрисдикції, діючи за межами здійснення правосуддя, бкруть участь у реалізації чималої кількості як формалізованих, так і неформалізованих адміністративних процедур. У першому випадку йдеться про ті з них, порядок здійснення яких визначений у нормативних актах. Найтипівішим прикладом є процедура розгляду звернень громадян, які подаються до суду відповідно до положень Закону України «Про звернення громадян» [10]. Неформалізовані адміністративні процедури представлені тими, порядок реалізації яких з тих або інших причин не отримав чіткого закріплення у нормативному порядку (процедура визначення часів прийому громадян працівниками апарату суду, процедура надання допомоги в оформленні позовної заяви (ч. 2 ст. 105 КАС України)). Кожна з названих процедур завершується прийняттям рішення,

яке прямо або опосередковано може стосуватися прав, свобод чи законних інтересів приватної особи. З огляду на це приватні особи мають право брати участь у прийнятті рішення, а суд загальної юрисдикції, діючи через відповідну посадову чи службову особу, зобов'язаний гарантувати реалізацію даного права.

Участь приватних осіб у прийнятті рішень може бути як прямою (шляхом залучення їх до розробки проектів нормативних актів, делегування публічних повноважень тощо), так і опосередкованою через відповідні посередницькі інституції (представницькі органи). Кодексом належної практики громадської участі у процесі прийняття рішень, прийнятим у 2009 р. Конференцією міжнародних неурядових організацій, визначено чотири рівні участі, залежно від ступеня її інтенсивності у процесі прийняття рішень:

1) інформація — цей рівень лежить в основі розвитку всіх інших етапів втручання. Як правило, на цьому етапі головним змістом процесу є надання органами влади, у нашому випадку судами, інформації сектору громадянського суспільства. На цьому етапі має місце лише незначна взаємодія або участь організацій громадянського суспільства;

2) консультації — на прохання органів влади від організацій громадянського суспільства очікуються зауваження, зворотний зв'язок і рекомендації. Як правило, ініціаторами консультацій виступають державні органи. Консультації лежать в основі всіх етапів процесу прийняття рішень, особливо етапів підготовки проектів, моніторингу та переформулювання;

3) діалог — надзвичайно цінний метод, застосовний на всіх етапах управлінського процесу. Діалог може бути ініційований будь-якою стороною і являти собою або двостороннє обговорення певної сфери спільних інтересів (діалог взаємодії), або обговорення широкого політичного порядку денного (широкий діалог). Форми діалогу можуть бути різними — від відкритих слухань до регулярних чи спеціально скликаних засідань;

4) партнерство — найвища форма громадської участі. Партнерство може здійснюватися в таких формах, як форуми за участю всіх зацікавлених сторін, об'єд-

нані органи, що приймають спільні рішення, або залучення організацій громадянського суспільства до надання деяких послуг (аутсорсинг) [11].

Зазначимо, що на сьогоднішній день суди загальної юрисдикції практикують реалізацію названих вище форм взаємодії з громадськістю, що, власне, стало можливим завдяки імплементації у сферу функціонування органів судової влади принципу участі у прийнятті рішення. Так, наприклад, формою партнерства можна визнати участь науковців, представників громадськості у роботі науково-консультативних рад при Верховному Суді України та вищих спеціалізованих судах (ч. 1 ст. 46, ч. 5 ст. 39 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»).

Реалізація принципу участі у прийнятті рішення покладає на суди загальної юрисдикції обов'язок розробляти та постійно удосконалювати форми та методи співпраці з громадськістю, що є необхідним кроком на шляху підвищення довіри населення до судової влади.

Принцип прозорості (відкритості). Принцип прозорості (відкритості) зобов'язує суди загальної юрисдикції таким чином організувати своє функціонування, щоб процеси та інформаційні потоки, які мають місце у межах останніх, були досяжними громадськості для ознайомлення. Слушними у зв'язку з викладеним виглядають слова П. П. Одинцова, який пише, що суди не тільки повинні вийти з інформаційної «ізоляції», але й активно формувати свою інформаційну політику, брати на себе ініціативу у взаємодії зі ЗМІ [12]. Це може бути досягнуто шляхом інформування представниками судів населення через засоби масової інформації, офіційні веб-сайти, інформаційні стенди тощо про поточні справи, заплановані заходи та прийняті рішення. Важлива роль у цьому процесі має бути відведена прес-службі (прес-секретарям), яка доволі успішно функціонує в окремих судах [13].

Принагідно зазначимо, що подібний формат взаємовідносин судів загальної юрисдикції з громадськістю взагалі та засобами масової інформації зокрема повною мірою відповідає міжнародним та європейським стандартам. Так, з цього приводу корисною для українських судів може бути практика Європейського

суду з прав людини, який в одному із своїх рішень (Справа «Санді таймс» проти Сполученого Королівства» (1979 р.), зазначив, що суди є форумом для вирішення суперечок. Проте попереднє обговорення може відбуватися в інших місцях, таких як спеціальні часописи, масова періодика чи громадськість [14]. Отже, громадськості надається можливість отримувати інформацію про хід розгляду судових справ та систему судочинства загалом, робити висновки та оцінювати їх [15].

Прозорість (відкритість) діяльності судів загальної юрисдикції має сприяти підвищенню її ефективності, оскільки вона надає учасникам відповідних відносин можливість краще оцінити контекст рішень, які приймаються, що призводить до підвищення рівня її передбачуваності. Прозорість процесу прийняття рішень дає громадськості можливість розібратися у «правилах гри». Надаючи достатній обсяг інформації про діяльність судів, держава створює додатковий механізм підвищення довіри до їх дій та рішень.

Принцип прозорості (відкритості) може знаходити прояв як на інформаційному (доступ до публічної інформації), так і на фізичному рівні, останній з яких передбачає можливість приватної особи самостійно відвідати той або інший суд загальної юрисдикції з метою ознайомлення з його роботою та її результатами.

В якості нормативних засад принципу прозорості (відкритості) виступає низка важливих міжнародних та вітчизняних юридичних актів, серед яких необхідно назвати насамперед: Конвенцію Ради Європи про доступ до офіційних документів [16], Хартію основних прав Європейського Союзу [17], Конвенцію Європейської економічної комісії ООН про доступ до інформації, громадську участь у прийнятті рішень і доступ до правосуддя в питаннях, які стосуються навколишнього середовища [18], Рекомендації Rec (2003) 13 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо надання інформації через засоби масової інформації стосовно кримінального процесу [19], Висновок № 7 (2005) Консультативної ради європейських судів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи з питання «Правосуддя та суспільство» [20], Закон

України «Про доступ до публічної інформації» [21], Закон України «Про доступ до судових рішень» [22], Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади» [23] тощо.

Принцип підзвітності. Принцип підзвітності передбачає, що суди загальної юрисдикції є підзвітними перед громадськістю. Необхідність розбудови відносин підзвітності впливає безпосередньо з Конституції України, де зазначено, що держава відповідає перед людиною за свою діяльність (ч. 2 ст. 3). З огляду на це громадськості має бути забезпечено право піддавати детальній перевірці та контролю діяльність судів загальної юрисдикції, з одного боку, і обов'язок самих судів звітувати перед громадськістю, — з іншого. Існування цих прав покладає на суди загальної юрисдикції відповідальність перед суспільством за виконання своїх функціональних обов'язків і покращує якість управління у публічному секторі.

У цілому підзвітність можна охарактеризувати як правовий, політичний або моральний обов'язок звітувати перед громадськістю, пояснювати та обґрунтувати свої дії, а також відповідати на запитання про ті чи інші справи.

Поняття підзвітності також включає підлягання моральним, правовим або політичним санкціям тих, хто не відповідає встановленим критеріям. Концепція підзвітності передбачає два головних параметри досягнення ефективної підзвітності: відповідальність (право висувати претензії та домагатися відповіді) і правова забезпеченість (механізм застосування санкцій за відсутність реагування). З інституційної точки зору підзвітність — це комплекс взаємовідносин і механізмів контролю. З політичної та соціальної точки зору це — загальний обов'язок виконувати волю виборців і широкої громадськості [24].

Забезпечення реалізації принципу підзвітності (відповідальності) досягається, насамперед, через інститути громадського контролю.

Принцип ефективності. Належне урядування, поміж іншим, означає, що всі процедури та суб'єкти публічної адміністрації, у нашому випадку суди за-

гальної юрисдикції, створюють результати, що задовольняє потреби суспільства, раціонально використовуючи надані ресурси. Для цього вони мають діяти, застосовуючи найпростіші засоби для досягнення результату, які мають бути своєчасними.

Принцип ефективності зобов'язує суди загальної юрисдикції, щоб усі їх дії (рішення) були своєчасними, такими, які забезпечували б усе потрібне на підставі чітких завдань, оцінки майбутнього впливу та у випадках, де це можливо, попереднього досвіду. Реалізація принципу ефективності також залежить від упровадження політики Європейського

Союзу на пропорційній основі та від того, чи рішення приймаються на найбільш доречному рівні [25].

Зазначимо, що розглянуті вище принципи на сьогоднішній день не знайшли свого нормативного закріплення, що, безумовно, виключно негативно позначається на взаємовідносинах судів загальної юрисдикції з громадськістю. З огляду на це вважаємо за необхідне закріпити та зафіксувати такі принципи у чинному законодавстві та обов'язково враховувати їх під час розробки та прийняття змін та доповнень до нормативно-правових актів, які стосуються функціонування судової влади.

ПРИМІТКИ

1. Малиновський В. Я. Державне управління : навч. посіб. / В. Я. Малиновський. — 2-ге вид., перероб. та допов. — К. : Атіка, 2003. — С. 190—199.
2. Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи / кол. авт. ; наук. кер. В. В. Цветков. — К. : Оріяни, 1998. — С. 162—163.
3. Нижник Н. Системний підхід в організації державного управління : навч. посіб. / Н. Нижник, О. Машков / за заг. ред. Н. Р. Нижник. — К. : Вид-во УАДУ, 1998. — С. 56—58.
4. Плішкін В. М. Теорія управління органами внутрішніх справ : підручник / В. М. Плішкін ; за ред. канд. юрид. наук Ю. Ф. Кравченка ; Нац. академія внутрішніх справ України, 1999. — С. 114.
5. Там само. — С. 116.
6. Там само.
7. Шевчук Б. Європейські принципи належного врядування та реформа системи органів виконавчої влади [Електронний ресурс] / Б. Шевчук. — Режим доступу : http://www.lvivacademy.com/visnik9/fail/Shevchuk_B.pdf.
8. Колодій А. Ф. Поняття і концепція демократичного врядування як напряму політичних та управлінських досліджень [Електронний ресурс] / А. Ф. Колодій. — Режим доступу : http://political-studies.com/wp-content/uploads/2010/01/2009_LRIDU-conf_Plenar1.pdf.
9. Стрілець Ю. П. Принцип підконтрольності в контексті концепції «good governance» [Електронний ресурс] / Ю. П. Стрілець. — Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2011-2/doc/4/15.pdf>.
10. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>.
11. Міжнародна практика заходів, спрямованих на зміцнення довіри між державою та організаціями громадянського суспільства [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.osce.org/uk/ukraine/75885>.
12. Одинцов П. П. Особенности формирования общественного мнения о судебной системе в российских СМИ [Електронний ресурс] / П. П. Одинцов. — Режим доступу : www.suprcourt.ru/news_inter.php.
13. Швенцько М. Роль прес-служби вищого спеціалізованого суду в забезпеченні прозорості та гласності вітчизняного судочинства (на прикладі Вищого адміністративного суду України) / М. Швенцько // Юридичний журнал. — 2006. — № 6 (48). — С. 108—109.
14. Европейский Суд по правам человека. Избранные решения : в 2 т. / председатель редакционной коллегии — д-р юрид. наук, проф. В. А. Туманов. — М. : НОРМА, 2000. — С. 198.
15. Логунова М. М. Комунікації судової влади : наук.-практ. посіб. / М. М. Логунова, М. Г. Лашкіна, П. О. Гвоздик, А. Г. Алексеев. — К. : АДЕФ-Україна, 2011. — С. 38.
16. Конвенція Ради Європи про доступ до офіційних документів : Міжнародний документ від 27.11.2008 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1377737&Site=COE&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864>.

17. Хартия основных прав Европейского Союза : Міжнародний документ від 07.12.2000 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_524.

18. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля : Міжнародний документ від 25.06.1998 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_015.

19. Рекомендації Рес (2003) 13 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо надання інформації через засоби масової інформації стосовно кримінального процесу : прийнята Комітетом Міністрів 10.07.2003 р. на 848-му засіданні заступників міністрів [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.medialaw.kiev.ua/laws/laws_international/51/.

20. Логунова М. М. Зазнач. праця.

21. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2011. — № 32. — Ст. 314.

22. Про доступ до судових рішень : Закон України від 22.12.2005 р. № 3262-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2006. — № 15. — Ст. 128.

23. Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади : Указ Президента України від 01.08.2002 р. № 683/2002 // Офіційний вісник України. — 2002. — № 31. — Ст. 1463.

24. Міжнародна практика заходів, спрямованих на зміцнення довіри між державою та організаціями громадянського суспільства [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.osce.org/uk/ukraine/75885>.

25. Пухтецька А. А. Запровадження принципів та стандартів належного урядування у діяльності публічної адміністрації / А. А. Пухтецька // Наукові записки. Юридичні науки. — 2010. — Т. 103. — С. 36—40.

Вильгушинский Михаил. Принципы взаимодействия судов общей юрисдикции с общественностью.

Рассматриваются общие и специальные принципы, на которых основывается взаимодействие судов общей юрисдикции с общественностью. Обосновано, что определение ориентиров такого вида взаимодействия должно быть закреплено в нормах административного законодательства. Выделены общие и специальные принципы взаимодействия судов общей юрисдикции с общественностью.

Ключевые слова: взаимодействие, суды общей юрисдикции, принципы, формы взаимодействия, общественность, гражданское общество.

Vilgushinsky Mykhailo. The principles of cooperation between courts of general jurisdiction with the public.

The general and special principles on which is based the interaction of courts of general jurisdiction of the public. Proved that the definition of guidelines on this type of interaction should be enshrined in the rules of administrative law. Singled out general and specific principles of interaction of courts of general jurisdiction with the public.

Key words: interaction, the courts of general jurisdiction, principles, forms of interaction, public, civil society.